

Қишлоқ ХАЖЖАТИ

1988 йил 9 январь

ШАНБА

№ 7 (4.203)

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади

Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади

Баҳоси 3 тийин.

Тўла ҳўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш

Экономикани қайта қуришнинг
ҳал қилувчи омиллари

Жамиятимиз ҳаётининг барча қирраларини қамраб олган қайта қуриш, тўла ислохотнинг янги босқичи мамлакатнинг иқтисодий ҳаёда социал ривожлантиришни жадаллаштиришнинг қудратли омилидир. Ҳўжаликнинг юртиш, бошқариш, иқтисодий рағбатлантириш, ҳўлас бутун механизмни бевосита қайта қуриш қороналарин, ҳалқ ҳўжалиги тармоқларини тўла ҳўжалик ҳисобига ўтказиш, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш, ўз харажатларини ўзи қоплаш сўбасига бевосита боғлиқдир. СССРнинг давлат қоронаси (бирлашмаси) ҳақдаги қонунда кўзда тутилганидек, меҳнат коллективларининг бутун ишлаб чиқариш ва социал фойлияти уларнинг ўзлари ишлаб топган маблағ ҳисобига, ўзини ўзини, ани аша шў маблағ билан таъминлаш эвазига йўлга қўйилмоғи зарур. Мазлукми, бу қонун шў йилининг 1 январидан эътиборан қуча кирди. Бинобарин, махсуслот реализациясидан, бажарилган ишлар, кўрсатилган хизматдан тушадиган маблағ моддий харажатларини қоплаш, коллективнинг ҳўжалик ҳисобигаги даромадининг ажуада келтириш, бюджет олдиданги мажбуриятлар ижросини таъминлаш, Давлат банки, юқори ташкилотлар билан муносабатларини белгилаш керак.

Ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш деган тушунчани қандай англамоқ лозим! Ўз сарфини ўзи қоплаш деганимиз қоронада сарфланган маблағ ўз қайтишини бериши, даромад келтириш зарурлигини билдиради. Моҳияти эътибор билан ўз харажатини ўзи қоплаш ҳўжаликнинг рентабеллиги юртиш сўбасига тенглашадиган, бунда лозал қарор ишлаб чиқариш ҳеч сўзга таъминланади.

Ўзини ўзи маблағ билан таъмин этиш деганимиз ўзининг маблағи ҳисобига, жуа зарур бўлган тақдирда СССР Давлат банки кредитлари эвазига ў ани бу ҳўжалик кенг аниқсдаги қарор ишлаб чиқаришнинг йўлга қўйиш лозим қилишдаги маънога эга. Ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш усулига қўлган қороналар шахсий маблағлари ҳисобидан бюджет қарши олиб берди қилдирил, кредитларини қайтардирил, улар бўйича процент тўлайдирил, капитал маблағ ажратдирил, чорвачиликни ривожлантиридирил, турли-туман социал-маданий масалаларини ҳал этадирил.

Ҳалқ ҳўжалигини бошқаришнинг иқтисодий усуллари, ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш сўбаси тобора кенг доирадаги қоллоқлар, совхозлар, агроноат комплекс қороналарини қамраб олмақда. Бу йил Ўзбекистон ССР агроноат комплексига 200 қоллоқ ва совхоз, Сўрхондарё области агроноат комитети ишлаб бошлайди. 1989 йилда эса республика Агроноат давлат комитетининг ҳамма ҳўжалиги, қороналари ва ташкилотларни ўз харажатларини ўзи қоплаш, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш системасига ўтадирил.

Ҳўжаликларини ани шў усуллар асосида бошқаришга ўтишнинг ўзиш ишлаб чиқаришнинг ҳаёда меҳнатни уюштириш жадал тақомиллаштиришнинг таъсирчан рағбатлантирувчи омили ҳисобланади. Бу эса республика бўйича агроноат комплекс тармоқларида махсуслот этиштиришни қўйайтириш, унга қилинадиган харажатларни қамайтириш, меҳнат унумдорлигини оширишнинг ишончли имконини яратди.

Ишонинг ҳозирги босқичида ўтган йили тўла ҳўжалик ҳисобига қўлган ҳўжаликлар мисоли диққатга сазовордир. Айтайлик, Қўнғирғон районидан «Москв» қоллоқ ва Ленин йўли районидан Ленин номи совхозда барча тармоқлар коллектив пудратга, сарф-харажатларини назорат қилишнинг кен системаси асосидаги ҳўжалик ҳисобига ўтишган. Ҳўжаликлар раҳбарлари ва мутахасссларининг иш ҳақи даражалар ҳаёда фермаларда эришилгандаги пировард натижага боғлиқ қилиб қўйилган. Янги иқтисодий механизм шароитида дастлабки йил ақуларни салмоқли бўлди. Ҳар йилда ҳўжалик ҳаёда турдаги қишлоқ ҳўжалиги махсуслотларини тайярлаш пайларини бажарди. Ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш сари жиддий қадам ташлади.

Бизда сарф-харажатларини ўз даромадлари билан қоплаётган, иқтисодий махсуслот тайярлашда тақор ишлаб чиқаришнинг кенгайтириб, фондлар салмоғини ошираётган ҳўжаликлар оз эмас. Улар орасида Ленин районидан «Правда Востока», Поп районидан «Партия XXII съезди», Сирдарё районидан «Ленинград», Галаба районидан «Победа», Бувайда районидан «Ленинград», Хонқа РАПОсинга қарашли «Октябрь 40 йиллиги» қоллоқлари, Избоскан районидан «Октябрь 30 йиллиги», Ромтан районидан «Партия XXVI съезди», Уйчи районидан «ВЛКСМ 60 йиллиги», Сирдарё районидан «Милки» совхозлари ва бошқалар бор. Ўзбекистон РАПОсин тасарруфиданги Гафур Гулом номи совхоз ишлаб чиқаришнинг ўз маблағлари ҳисобига юртимокда. Ўтган йили бу ерда деҳқончилик эканлиридан ахш ҳосил олинди, ҳар сингидан соғинадиган сўт сезиларли даражада қўлайди, молларини сажиртириш салмоғи ошди. Махсуслот тайярлаш планлари муваффақиятли бажарилиб, қарийб бир ярим миллион сўф соф фойда олинди. Ўз маблағига эга бўлиш қоллоқлар моддий-техникалий базани мустаҳкамлаш, қишлоқларини социал жаҳаддан янгилашни жадал сўрғада олиб бориш имконини бермоқда.

Қўнчилиқ ҳўжаликларини ўз харажатини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтишда мустаҳкам қўнчилиқ ролинини ўйнади. Бироқ ҳўжалик юртишнинг иқтисодий усулларини ўзлаштиришга ресмиетчилик билан ёндашилётган жойларда ишлаб чиқариш бир ерда депсиниб турбди. Эскича ташкилий тузиллашлар доираси, сийқаси қиқдан ҳисоблаш-иқтисодий система, маъмуриятнинг пудратик коллективлар олдиданги шартномавий мажбуриятларини бажармаётганлиги, кадрларнинг шў соҳани ахш билмасликлари ишга тўқиллиқ қилмоқда. Агар қўнчилиқ совхозларда, айтайлик, бир центнер пахта, сўт ёки гўшт таннариқ реализация баҳосидан 2—3 баравар қимматга тушаётган экан, ишлаб чиқариш қандай қилиб рентабелли бўлиши! Ҳатто бир сўмлик оборот маблағларига эга бўлмаган ҳўжаликлар бор, бизда.

Республиканинг бир қатор районларидаги баъзи қоллоқлар, айниқса совхозлар ўн йиллар мобайнида зарар келтирадиган ёки паст рентабелли ҳўжаликлар бўлиб қоллимоқда. Уларга кўп йиллардан буён бошчилиқ қилаётган раҳбарлар бундай иқтисодий қоллоқликка ўрганиб қолганлар. КПСС Марказий Комитетининг кадрлар сўбасини қайта қуриш муаммоларини муқоама қилган 1987 йил январь пленумида ўз вазифаларини ундайла олмаётган кишилар қўнчилиқ лавозимларда ўн йиллаб турлишларига йўл қўйиш мумкин эмас, деб аниқ равшан изох берилди. КПСС Марказий Комитетининг ташаббус билан 1987 йил 18 ноябрда қақрилган «АСК: кооперация ва агроноат интеграциясини йўлдан маъмулдаги илмий аналитик конференцияда ҳам худди шундай фикр билдирилди. Область, район партия комитетлари ҳўжалик раҳбарли, мутахассслар фойлиятига баҳо бераётганларидан фақат унинг ишлаб чиқариш натижасини ташкил этишга лавийатига эмас, балки қатъий талабчанлиқни қишлоқ меҳнаткашларининг социал эътиҳларини қондиршга таъминлиқ билан муносабатда бўлишнинг қай даражада ўзини боғлаб олиб бориш маҳоратини ҳам ҳисобга олишлари лозим. Бунис экономикани мустаҳкамлаш, ишлаб чиқариш рентабеллигини ошириш борасидаги тадбирларнинг муваффақиятли рўйбга чиқилиш кўтиш қийин.

Кадрлар билан ишлаш, меҳнат коллективларида партиявий таъсирини қучайтириш бугунги кунда ҳар қачонгидан қўра партия комитетларининг диққат марказида турлиш керак. Район партия комитетлари ҳўжалик органларининг ўринини босмаган ҳолда КПССнинг аграр сўбасини изчиллиқ билан амалга оширишга, агроноат комплекс кадрларнинг фойлиятини ташкилотчилик ва сийсий ишлар билан мустаҳкамлашга даъват этилган.

КПСС Марказий Комитетига бўлиб ўтган конференцияда РАПО кенгашининг район агроноат бирлашмасини бошқаришнинг бош органи сифатидаги ўсиб бораётган роли алоҳида таъкидланди. Буйруқбозлик билан шўгулланмаслиқ, балки қоллоқ ва совхозларнинг раҳбарли, мутахасссларига ҳўжалик юртишнинг иқтисодий усуллариини ўзлаштиришда ердан бериш, маҳаллий шарт-шароитини назарда тутган ҳолда тармоқини интенсивлаштириш асосий йўлини белгилаш, Давлат банкидан бериладиган қарзлардан оқилона фойдаланиш ҳозирги пайдаги биринчи даражали вазифалардир.

Ҳўжаликларга ишлаб чиқариш масалаларида мустақиллик берилаётганлиги агроноатнинг иқтисодий хизмат ҳодимларидан лозимий муаммоларини ҳал этишга алоҳида ёндашган талаб этилмоқда. Бироқ фактлар шундан далолат берадики, баъзи қоллоқларда ҳўжалик юртишнинг янгича усуллариини эскича шакллар қобилига киритишга уринишлар ҳам бўлимоқда. Масалан, Ўзбекистон ССР Агроноат давлат комитети бир қатор совхозлардан фойдангиди муайян қисмини агроноатнинг марказлашган резерв фондига ўтказиш пайдага уларнинг ўз маблағлари қолдиқларини ҳам қўйиб олди. Вақоаниқ, КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг «Мамлакатнинг агроноат комплексига ҳўжалик юртишнинг иқтисодий механизмини янада тақомиллаштириш тўғрисида»ги қарорига совхозларга фойданги (бюджетга тўловлар ўтказилгандан ҳаёда давлат банкни қарзлари бўйича процентлар тўлангандан кейин) ўз ихтиёрларин билан тақсимлаш ҳуқуқи берилган, деб аниқ айтилган. Шундан сўнг: йил натижаларига қўра совхозлар маблағларининг фойдаланилма қолган қолдиқларини олиб қўйишнинг мумкин эмас, дейилган. Агроноат давлат комитети эса бир қатор совхозлар коллективларини ноқор аҳолига солиқ қўйди. КПСС Марказий Комитетиданги конференцияда маблағларни бюджетга олиб қўйишдан иборат бундай ўзбошимчилик қатъий қораланди.

Ўз харажатини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга қўнчиш муносабати билан республика Агроноат давлат комитети, область агроноат комитетлари, РАПОлар, биринчи навбатда уларнинг иқтисодий хизмат бўлимавлари роли бекиёс ошади. Улар ҳўжаликнинг юртишнинг иқтисодий усуллариини амалда тўла жорий этишлари, ишлаб чиқаришга таъсир кўрсатувчи жамини иқтисодий омилиларини ҳаракатга келтиришлари зарур. Иқтисодий иш фақат иқтисодчиларнинггина эмас, шў билан бирга агрономлар, зоотехниклар, инженерлар, қишлоқ ҳўжалиги бошқа мутахасссларининг ҳам вазифаси эканлигини англамоқ лозим. Сир эмаски, ҳозиргича ҳар тектар пахтазорини ишловдан чиқаришга технологик нормадаги 600—700 киши-соати унингга аксарият районларда, ҳатто бутун-бутун областларда бир ярим-икки баравар кўп киши-соати сарфланмоқда.

Иқтисодий фан билан шўгулланувчилар агроноат комплекс меҳнаткашлари олдидан катта қарздор эканликларини таъкидламоқчимиз. Республиканимизда малакали мутахассслар уюшган ўнлаб институтлар ва кафедралар ишлаб турибди. Бироқ улар бугун биз сўз юртайётган гоят мўҳим ишдан четда эканликлари таъсирчанлиқларидан. Фақат Ўрта Осиё қишлоқ ҳўжалиги экономикаси институтини ишлаб чиқаришга раҳбарлиқнинг иқтисодий усуллариини амалгаёти тазорж жорий этиш бўйича биринчи ишларини бажаришга иштирокда, бошқа йилги кишилар эса сўкут сақламоқдалар. Бундай ҳолатга тоқат қилиб бўлмайди. Чунки раҳбардан бошлаб ишчиларга — ҳаммаю ҳамма иқтисодчи омилиларининг аниқ-пухта ечмалари, тавсиялари билан тўла қуролланмаган тақдирда қайта қуришда ижобий натижага эришиш амри маҳол.

Ҳўжаликларнинг ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтишлари олдиди иш эмас, албатта. Бунда партия комитетлари, Ўзбекистон ССР Агроноат давлат комитети, РАПОларнинг кенгашилари, ҳўжаликлар аниқ ҳаракат қилишлари, бу масала ижросига илмий муассасаларни фойда жалб этишлари, шў тариха ишлаб чиқаришнинг бошқаришнинг иқтисодий усуллариини ташкилотчилик, гоаяни-сийсий ишлар билан уйғунлаштиришлари керак. Ана шў ҳаракатлар қанчалик тез, амалий, таъсирчан бўлса, қишлоқ меҳнаткашларининг Бўтунитифоқ XIX партия конференцияси шарафига кенг қўлчан бўлган социалистик мусобақасида эришадиган зафарларимиз шўналиқ салмоқли бўлади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 7 январь кунини бўлиб ўтган мажлисида Киев шаҳар партия ташкилотининг КПСС XXVII съезди қарорларини бажариш ишлари ҳақидаги ҳисоботини тинглади. Бу катта шаҳар партия ташкилотини фаолиятини таҳлил қилиш қайта қуриш шароитида намоён бўлаётган қўнчилиқ муҳим ҳодисалар ва тенденцияларни аниқлашга ердан берди. Ҳар қандай партия ташкилотининг ишига баҳо беришга аниқ қайта қуриш талаблари нуқтан назаридан ёндашиш мўҳимдир.

Мажлисида Киев шаҳар партия ташкилотига ижобий ўғаришлар бўлаётганлиги таъкидланди. Партия ташкилотини съездининг ва Марказий Комитет шундан кейинги пленумларининг қарорларини, партия бошлаган қайта қуриш, социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш йўлини амалга ошириш юзасидан хилма-хил ишларини олиб бормоқда. Партия ташкилотларида, меҳнат коллективларида ошқоралиқ кенгайтирилмоқда, ишлаб чиқаришнинг бошқаришда, кадрларни тайярлаш ва жой-койига қўйишда демократик асослар қўрор топмоқда. Шаҳар экономикаси ривожланиб, унинг қўнчилиқ сифат кўрсаткичлари яхшиланмоқда.

Шу билан бир вақтда Киев шаҳар партия ташкилотини қайта қуришнинг дастлабки босқичида вақтни қўнчилиқ берганлиги, ишни чинакамга аниқ олдир олмаганлиги таъкидланди. Ҳозирча қайта қуриш бошлангич партия ташкилотлари ва меҳнат коллективлари турмушига чўқур синггани йўқ. Шаҳар партия комитети, район партия комитетлари, қўнчилиқ бошлангич партия ташкилотлари фаолиятида сустнашлиқ сақланиб қолмоқда, улар расматчиликдан, эскириб қолган иш усулларини ва методларидан ўзин-қўнчилиқ қўнчилиқ олдир олмаганлар. Ҳамма кадрлар ҳам бераётган қайтирилдан воз келиб, ўзини қўнчилиқ бартараф этишга гайрат аниқ киришганларича йўқ. Қайта қуришнинг идеологик ва ташкилий жиҳатдан таъминлаш етарли аниқ олдирилмаган. Ўқуғина партия кадрлари таъкидлий қиқилларга нотўғри муносабатда бўлмоқда.

фойдаланишга, экологик вазиётини соғломлаштириш, нодир табият комплексларини ҳақлаб қўнчилиқ қартилган чора-тадбирлар комплексини белгилаш.

Табиятнинг муҳофаза қилиш соҳасида йўна сийсат ўтказиш мақсадида турли министрликлар, идоралар, ташкилотлар ва қороналар фаолиятида зарур даражадаги мувофиқлаштиришнинг амалга ошириш кўзда тутилмоқда. Яқин йилларда табиятнинг муҳофаза қилиш фаолиятини бошқаришда маъмурий методлардан асосан иқтисодий методларга ўтиш кўзда тутилмоқда. Жамоатчиликнинг табиятнинг муҳофаза этиш, мамлакатда табиятнинг муҳофаза қилувчи жамиятлар союзини тузиш юзасидан СССР қонунини лойиҳасини тайярлаш ҳақидаги тақлифлари қўллаб-қувватланди.

Сиёсий бюро Киев шаҳар партия комитети, район партия комитетлари, бошлангич партия ташкилотлари зиммасига партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети пленумларининг қарорларини амалга ошириш юзасидан сиёсий ва ташкилотчилик ишларини тўбдан ахшлаш, қайта қуришнинг изчиллиқ билан амалга ошириш вазифасини юқлади. Партия, совет ва ҳўжалик органларининг, қасаба союз ва комсомол ташкилотларининг диққат-эътибори ва қучайрати қайта қуриш тақдирини ҳал этадиган асосий муаммоларга — одамларнинг фаровонлигини юқалтириш, иқтисодий ҳаётини демократиялаш ва тўла иқтисодий ислохотини амалга ошириш муаммоларига қаратилиш лозимлиги таъкидланди.

Сиёсий бюро СССР Министрлар Советининг мамлакатда табиятнинг муҳофаза қилиш ишларини тўбдан қайта қуришга оид тақлифларини қўнчилиқ иш ва маъқуллади. Бу тақлифлар марказий ва маҳаллий бошқарув органлари, етарли олимлар ва мутахасссларнинг фойда иштирокида, кенг жамоатчилик доираларининг фикр-мулоҳазаларини ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқилган. Атроф муҳитининг ҳолатини ахшлаш ва табиий ресурслардан

СССР Олий Советининг социалистик демократияни ривожлантириш, сайловчилар билан алоқаларини мустаҳкамлаш, граждандарнинг ҳуқуқлари ва қонуний маффааларини тағин ҳам тўлароқ амалга ошириш тағрибасини ўзаро маффаалти равишда ўзлаштириш мақсадида социалистик мамлакатлар парламентлари билан алоқаларини қучурлаштириш ҳақидаги тақлиф қўнчилиқ иш ва маъқуллади.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг Португалия Компартияси Бош секретари А. Куньял билан учрашуви ақуларини маъқуллади. Бўлиб ўтган суҳбат ҳалқаро ҳаётининг, социал тараққиёт ва миллий мустақиллиқ учун ҳалқлар олиб бораётган қурулишнинг энг мўҳим проблемаларини юзасидан иккала партия қарашларининг бир хиллигини аниқ бора тасдиқлашнинг мамнуияти билан қайда этилди. КПСС билан ПКП ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини бундан буён ҳар янада ривожлантириш, ўзаро маффаалти Совет—Португалия муносабатларини ривожлантиришга қўмақлаштиш мудоаоси изохор этилди.

Сиёсий бюро М. С. Горбачевнинг Бавария ўлкаси Бош министри, ГФР христиан-социал иттифогининг раиси Ф.-Й. Штраус билан учрашуви ақуларини маъқуллади. СССР билан ГФР ўртасидаги амалий сиёсий мулоқотини қучайтириш, иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий соҳаларда иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро маффаалти ҳамкорлиқни кенгайтириш мўҳимлиги, бу эса умуман Европа қитъасида ишончли мустаҳкамлашга қўмақлаштириш таъкидланди.

В. М. Чебриковнинг Вьетнам Социалистик Республикаси ва Лаос Халқ-Демократик Республикасидаги визитлари, унинг ВКП Марказий Комитетининг Бош секретари Нуген Ван Линь, Лаос Халқ-Революцион партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, ЛХДР Министрлар Советининг раиси К. Фомияхан, Вьетнам ва Лаоснинг бошқа раҳбар аربоблари билан учрашувлари ҳаёда суҳбатлари ақуларини қўнчилиқ қилди. Совет Иттифогининг Вьетнам ҳаёда Лаос билан, КПССнинг ана шў мамлакатлар қардош партиялари билан дўстлиги ва ҳамкорлигини янада мустаҳкамлашнинг мўҳимлиги таъкидланди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси мамлакат ички ҳаёти ҳаёда Коммунистик партия ва Совет давлати тақли сиёсий фаолиятининг бир қанча бошқа масалаларини ҳам муқоама қилди.

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

7 январь кунини Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиумининг навбатдаги мажлиси бўлди. Ўзбекистон ССР Нархлар давлат комитетининг, республика министрликлари ва идораларининг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг ҳалқ ҳўжалигини ривожлантириш давлат иттизомига риоя этишга оид иш қўнчилиқ қилди.

Нарх белгилашнинг тақомиллаштириш юзасидан иш олиб борилаётганлига қарамай, қишлоқ ҳўжалиги, саноат, савдо, умумий овқатланиш ва коммунал хизмат соҳасида нарх ва тарифларни бузиш ҳоллари кемайиётганлиги таъкидланди. Ўзбекистон ССР Агроноат давлат комитети (ўрқоқ В. И. Антонов) қороналарида давлат нарх иттизоми қўнчилиқ тарзда бузилмоқда. Бу комитетга қарашли 322 та қорона ва тақимлот теқширилганда, уларнинг 250 тасида 19,2 миллион сўмлик ишда иттизоми бузилгани аниқланди. Жумладан, қоллоқ ва совхозларга 15 миллион сўм кам ҳақ тўланган. Республиканинг гўшт-сўт саноатида прейскурант нархларини ошириш ва қамайтириш, ўзбошимчилик билан бел-

У. ҚУШОВОҚОВ ФОТОС.

Пахтакор райониданги «Самарқанд» совхозини чорвадорлари ўтган ҳўжалик йилида давлатга махсуслот топириш пайларини муваффақиятли ундади. Ақин қуларда 1988 йил марраларини ошириб бажариш учун қураш ҳақ олдирилган. Бу йўлда ферма ҳодимларининг мусобақаси ҳал қилувчи роль ўйнаётди. Маъмурият бунёдкорлари беллашувининг олдиди сафида илгор сингирсоғар Назира Раҳмонова борапти. Еш коммунист кунига ҳар говинидан 8—9 килограммдан сўт соғайтир.

Халқлар дўстлиги шарафига монумент ўрнатилди

НУКУС, 8 январь. (ЎзТАГ). Бугун Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг пойтахтида халқлар дўстлиги монументи тантанали вазиятда очилди. Монумент маъмур ўлка учун гоят мўҳим тарихий ҳаёмиёта эга бўлган шонли воқеа — 1873 йилда Қорақалпоғистон иттирий равишда Россияга қўйилганлигини хотира сифатида ўрнатилди. Монумент очилишига бағиш-

ланлиб ўтказилган митингга сўзга чиққан кишилар, жамоатчилик ақиллари ана шў воқеанинг аҳамияти тўғрисида, рус ва қорақалпоқ халқлари ўртасидаги қадимий тарихий алоқалар тўғрисида гапирди. Ақин Улуғ Октябрь социалистик революцияси кам сонли халқнинг асрий қоллоқлигига барҳам берди. Қорақалпоқ социалистик миллати таркиб топишига асос солди. Қорақал-

поғистон меҳнаткашлари Совет ҳокимияти йиллари мобайнида СССР халқларининг қардошлиқ оиласида иқтисодий ва социал ривожланишда катта муваффақиятларга эришди. Чойлаб туширилиб, беи метр баландлиқдаги скульптура ансамбли марказида бронзадан қўйилган қорақалпоқ ва рус миллий кииймларидан хотин-қизларнинг улғувор қиёфаси пайда бўлди. Мою-

мент авторлари — ҳайкалтарош М. М. Мусабоев ва архитектор К. М. Молотов иккала халқ ўртасидаги бузилмас дўстлиқини шундай раъзий аниқ этиришга қарор бердилар.

Митингда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Ф. Ҳ. Қодиров, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари К. С. Саликов нутқ сўзладилар.

Ягона план асосида

Бог, тоқор... Бу сўзларни эшитганда ёки ўқиганда қалбнинг беҳосдан тўқилиши кетадиган, чекранг ёришади. Бунинг сабаби аввало ҳаётнинг гоят ёрқин ҳис этилиши билан боглик бўлса керак. Чиндан ҳам бундай ўйлаб қара-сан мева-чева дегани нима ўзи? Яшиллик олами, унуман жонли табият бизга нима этган энг яхши, қимматли ва тоғли нәъматлар, миллионлаб йиллар давомида шаклланган, камол топган бебаҳо бойлик бу. Ана шу нәъматларда инсон учун керакли моддаларнинг ҳаммаси тўпланган бўлиб, булар нисбатда ноб, тўқимли ҳамда шифобахш хусусиятларга эга.

Ажабланидиган жойи шуки, биз мева-чевани одатда ҳар бир дастурхонга албатта қўйилиши зарур бўлган нәъмат сифатида эмас, тансиқ насба дея баҳолаймиз. Аслини олганда улар инсон учун, айтилик, гўшт ва сут, картошка ва сабзавот сингари зарур. Бунинг устига мева-чеванинг ўрнини бошқа бирор нарса босолмайди.

Ана шу нәъматларни етиштиришга тезроқ эришиш мумкинлигини Ўзбекистонда ишлаб турган Р. Р. Шредер номли боғдорчилик ва узумчилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг тажрибаси аққол кўрсатиб турибди. У бундан ўн йил муқаддам вужудга келди. Унинг туғилишида аввалданок бок директорлик вазифасини бажарган йиринк агроном-олим, селекционер, боғбон ва шу билан бирга фан ҳамда ишлаб чиқаришнинг моҳир ташкилотчиси Махмуд Мирзаевич Мирзаевнинг хизматлари беқиёсдир. Деярли чирк йилдан бери, яъни боғдорчилик ва узумчилик илмий-тадқиқот институти бошқара бошлаганидан бунён у ҳамма ишни ишлаб чиқариш олдига турган энг муҳим вазифалар ижросига қаратиш, ҳамма олдига, келажакка, беш-ўн йиллик истиқболга интилиш, шунга боғлиқ тадқиқотлар мавзуга туза-тишлар киритиш, уларнинг натижаларини амалиётга жорий этиш йўлини тўғри келди.

Ишчи боғ-ўғи бир неча ўн гектар майдонда, эгалланган миттигина ҳўжаликдан бош-лашди. Эндикликда эса бир-лашманинг боғ ва тоқорларни республикада энг катта мей-доқларни эгаллаган бўлиб, дов-дарастаҳра миқдорини оша-ла берилмоқда. Ҳосилдорлик-да ҳам унинг олдига тушади-гани ўй. Роса 18 минг гек-тар боғ-ўғи! Уларда 8 ми-нгдан зиёд киши, 300 дан ортиқ турли йўналишдаги илмий хо-димлар ва мутахассислар ме-хнат қилишди. Бирлашма ба-ғида қариб 30 та илмий муассаса, ҳўжалик, қорхона ишлаб турибди. Бош институт эса ўз базиси билан Тошкент яқинида жойлашган. Тўртта филиал республиканинг турли бурчакларида — Самарқанд яқинида, Жиззахда, Ўстотонда қарайди. Бундан ташқари филиал-завад, иккита тажриба-станцияси, тўртта таълим пу-нкти, ўн тўртта қўначчилик ва иккита тажриба совхозлари, яна битта боғдорчилик-узумчи-лик совхоз мавжуд. Керан-тин-қўначчилик ҳўжалиги ҳам ишлаб турибди.

Илмий-ишлаб чиқариш бир-лашмасида Урта Осиёдаги ҳамма республикалардан кел-адиган боғбонлар ва соҳибкор-лар таълим олуви бир йил-лик малака ошириш мактеби, Тошкент мева-сабзавотчилик техникуми фаолият кўрсат-моқда. Бирлашманинг ҳар бир зонасида базавий ҳўжаликлар мавжуд бўлиб, уларда бири-чи навбатда янги сортлар ва агротехника усуллари синов-дан ўтказилади. Илмий хо-димлар шартнома асосида илмий ечимларни, методларни жорий этишда ёрдамлашадиган кол-хоз ва совхозлар сон-и эса республика бўйича юздан ошади.

Барча итхтисодаги илмий хо-димлар ва амалиётчилар ягона план асосида ишлаб, сортларни яратишдан торт-иб қўнач етиштиришни қўлай-тириш, уларни ўстиришнинг и-нтенсив технологиясини яратиш, шунингдек махсуслатини қи-яслаш ва қайта ишлашга бўл-ган ҳамма жараёнларга доир ил-мий-техникавий ҳамда амалий

масалаларни комплекс тарзда ҳал этишлар. Шундай қилиб, технологиядан бошланадиган ва тайёр махсуслотга бориб та-қаладиган бутун йўл давомида юксак сифат учун қатъий ку-раш боради, яъни илмий-иш-лаб чиқариш бирлашмасида сифатни назорат қилиш прин-ципидадан ана шу сифатни сўз-сиз таъминлаш принципинга қа-дамба-қадам ўтилмоқда.

Бунга эришиш учун илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси куч-ғайрати, унинг муаллифлик назорати туфайли республика ҳўжаликлари ҳар йили 30 та-гача илмий ечимни ўзлаштир-моқдалар, бунинг самараси йилига 10—12 миллион сўмини ташкил этадики, бу сарфлан-ган ҳар сўм ҳисобига 8—9 сўм-га тўғри келади. Бирлашма тузилгунча ҳўжаликлар зарар кўриб ишлаган бўлишса, энди-ликда уларнинг ҳаммаси юкс-ак рентабеллидир.

Саксонинчи йилларда рес-публика колхоз ҳамда совхоз-лари мева ва узум ялли ҳоси-лини, шунингдек улардан тай-ёрланадиган махсуслотлар ҳаж-мини деярли уч баравар қў-лайтиришлари керак. Бунинг учун бирлашмада ўстирилади-ган дархатлар хилини яхши-лаш, ишлов бериш агротехни-касини тақомиллаштириш са-ри дадил йўл тутилмоқда.

Илмий-ишлаб чиқариш бир-лашмаси итхтиридаги ҳамма муассасалар ва ҳўжаликлар, шунингдек улар тасарруфдаги бўлинмалар тўла ҳўжалик ҳис-обига ҳамда муастакл балансга ўтилган. 1986 йилда уларнинг даромади 5,5 миллион сўмин ташкил этди. Бирлашманинг молиявий ҳолати доимий ра-вишда барқарор бўлиб, Давлат банкидан ёки бошқа бирор жойидан қарз йўқ.

Ҳўш, ана шундай самарали ишлашга конкрет тарзда ни-малар имкон бермоқда?

— Бизнинг одамларимиз — мутахассислар ҳам, ишчилар ҳам жуда яхши кишилар. Ҳаммаси ўз ишини муҳамал билан ва уни иштиёк билан бажаради, — дейди Махмуд Мирзаевич. — Қадрларимиз муҳимлиги таъминланади. Ме-хнатчиларнинг турмуш шартло-рини қадимбаҳад ҳам яхши-ламоқдамиз. Бироқ ўсиб-ул-гайишнинг, юксалишнинг асо-сий босиш тадқиқотлари то-бора чуқурроқ, кенгроқ олиб бораётганимизда, уларнинг на-тижаларини ишлаб чиқаришга тўғри қўйиш зарур.

Бирлашманинг илмий тад-қиқотларга ва уларни жорий этишга доир эски плани туб-дан қайта қарор қилинган ҳам-да янги программа белгилан-ди. Унда ишнинг илмий жи-ҳатини ҳам, ишлаб чиқариш жабҳасини ҳам жадал ривож-лантириш тадбирлари кўзда тутилди. Асосий эътибор ме-ва-чевани, узумни саклаш ҳам-да қайта ишлаш масалаларини ўрганишга қаратилган. Чунки кейинги пайтларда худди ана шу муаммолар биричи ўрн-га қўйилган бўлиб, ҳаммаини ташвишлантиради.

— Лекин барибир энг муҳи-ми тасарруфимиздаги ҳамма имкониятлардан хайроққой фой-даланиш, ишда тўла тартиб ўрнатишдан иборатдир, — дея ҳисоблайди Махмуд Мирзае-вич. — Бунинг энг замонавий илмий негизда уюштириш ке-рак. Албатта, биричи нав-батдаги вазифа боғ-роғлар-нинг сирак жойларини тўл-дириш, уларни таъмирлаш, сўнгра эса эски довархалар-ни янгилаш бўлиб, буларнинг ҳаммаси келгусидаги тарққи-ёт негизини ташкил этади. У сифат жиҳатидан ҳам янги бўлимоқ лозим. Бунинг учун эса бизда катта имкониятлар мавжуд.

Яшил «космодром»

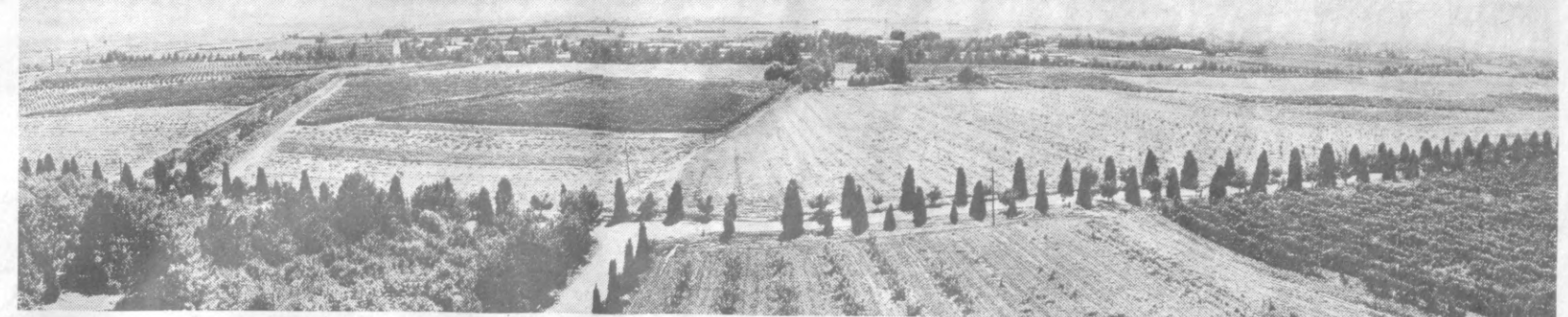
Урта Осиё меваларининг ма-заси ва ширин-шаклини азал-дан маълум. Бу ерда ҳар бир жойининг ўзига хос мева тури эслар мубоинида шаклланган, уларни парваришлаш усуллари вужудга келган. Илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида се-лекция ишлари учун мевали, резавор, ёнқоқ ва бошқа экин-ларнинг, шунингдек, узумнинг қариб 2,6 минг намунасини иборат бўл коллекция тўплан-ган. Бирлашма олимлари 140 на яратдилар, улардан қир-дан зиёд ҳозирдаёқ район-лаштирилган, қўплари эса дав-лат нав синовидад ўятапти.

Улар орасида селекция сан-ъатининг аjoyиб намуналари бор. Ҳўжаликларда мевали боғларнинг ўндан тўққиз қис-мини бирлашмада яратилган янги навлар эгаллаган.

Илмий ишлаб чиқариш бир-лашмасининг Самарқанд фи-лиалида селекция бўлимининг мудири Александр Халипович Табанили лаганда турган но-ларга ишора қилиб, фахр би-лан шундай дейди:

— Мана, биз яратган янги навлар! — Шундай дея у ҳар бирининг номини айтиди: «Бахвали», «наставочная», «тй-ларанга», «ноброская», «юби-лейница».

Уларнинг ҳаммаси шу қа-дир озмик ва ширинлик, қа-дир озмик-га солсан ҳар катгудек, бироқ улар ҳозир-ча ишлаб чиқаришга йўл ол-

ЧОРБОҒДАН ДАСТУРХОНГА

Р. Р. Шредер номли боғдорчилик ва узумчилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг кўп йиллик тажрибаси тадқи-қотларни комплекс олиб бориш ва уларнинг натижаларини ишлаб чиқаришга жорий этиш иш самарадорлигини мунта-зам оширишга, мева-чева етиштиришни қўлайтиришга, улар-нинг тўйимлилик сифатларини юксак даражага кўтаришга, қайта ишлашни тезлаштириш ва яхшилашга имкон яратажа-гини аққол кўрсатди.

соли пирожное устига сурт-ладиган кремга ўхшаш, кана-лақдай тоғланувчи хушбўй на-ғиз кўзга ташланади. Биноба-рин уни узоқ вақт саклаш учун қуритиш ҳам мумкин. Агар мевалар ўз вақтида узиб оли-ниб рисоландек узоқроқ қо-ғоз билан ўралса ва яшиллар-га жойланса борми, истаган жойга олиб кетиш бўлади.

Унабини истиқболли ва гар-ойиб экин дейиш мумкин. Уни ҳозирча қўпчилик билмайди. Меваси ташқи кўриниши жи-ҳатидан ҳурмони эслатади, ун-чалик катта бўлмаган қўзин-чок, тўқ қизил тусли бўлиб на-фақат мевали, балки таркиби-да қонни суолтиридиган, қон босимини пасайтирадиган мо-длар ҳам мавжуд, шу боис ўта кучли доривор ҳам ҳи-سوبланади.

Республика тоқорларни кўз ўнгимизда ўзгача тур олмақда. Ташқи кўриниши жиҳатидан-га эмас, авваламбор навлар-нинг тури бўйича ўзгарапти. Илгари бу ерда майизбоп на-варларнинг фақат икки — «оқ кишмиш» ва «қора кишмиш» навларигагина эътибори-ни берилмоқда. Бунларнинг ҳам-маси ҳар гектар ердан қўшми-ш 500 сўмгача даромад олиш имконини беради.

Шу тариха айтиш мумкинки, илмий ишлаб чиқариш бир-лашмасида яиллар мобайни-да жуна қўп навлар тўплан-ди ва унинг шароити билан аjoyиб бектефонд янги навлар билан бойитилди, ёппасига қаламчалар парваришлаш йў-лга қўйилди, ҳар бир зонага экинларни парваришлаш агротехникаси ишлаб чиқилди. Бу эса республикада боғдор-чилик ва узумчиликни миссиз-риковлантириш, энг аввало данакли мевазорларни ке-нгайтириш учун асос ҳисобла-нувчи яшил «космодром»дир.

Цитрус меваларини анча қў-лайтириш вазифаси турибди. Улар бу ерда тендик ва те-плицаларда этиштирилмоқда энг яхши навлар ажратиб олинган, парваришлаш агро-техникаси ишлаб чиқилган. Лимоннинг Мейер нави айнқ-са яхши ҳосил берапти. Ил-мий ишлаб чиқариш бирлаш-масининг ўзига яратилган на-варлар ҳам бор. «Ўзбекский урейякий» шулар жумласи-да. Апельсиннинг «амалин», мандариннинг «элементин», шу меванинг Япониядан кел-тирилган «кавана-васа», «ма-гав-васа» навларининг истқ-боли яхши.

Теплицаларда лимон хо-силдорлиги гектарига 250—300 центнергача, ҳанқаларда эса 180—200 центнерга ет-моқда.

Биз бугунги кун ҳосили, ме-валарини янгиб-териш ҳақида қарарга гал очмайлик, ҳамма ҳозирги пайтда уларни вақти-да саранқомлаб олиш ҳамда нобудгарчиликка йўл қўймас-лик, саклаш, қайта ишлаш, реализация қилиш энг мурак-ке иш бўлиб қолганлигини таъкидларди. Бунинг учун за-миний базани вужудга кел-тириш ҳақида бу ерда оли-лардан бўлак ҳеч қим жи-дай бок қотирмаган қўринда, ваҳоланки боғлар ва тоқор-лар йил сайин кенгайиб бора-пти. Эндикликда эса бир му-ндажонлиш рўй бераётгани сезилапти.

Мана, илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг базавий ҳў-жалиги — «Оғонек» совхоз-и-даги қайта ишлаш заводида яқинда шарбат оладиган, сте-рилизация қиладиган ва сак-лайдиган ҳар бири 50 тоннага мўлжалланган 40 та сим-нинг ускуналари ўрнатиб бў-линиди. Загнлмайидиган пўл-дан. Югославияда ишлаб чи-қаришган. Уларда шарбатлар-ни бир йил, ундан ҳам кўпроқ вақт саклаш мумкин. Бироқ жуда қимматга тушади. Афсус-ки, бундай ускуналар ўзи-миз-ку, уларни дарҳол сотув-

заднинг бош технологи Озод Аъзамович Ҳўжаев ол-майи қайта ишлайдиган цех билан таништирди. У ҳозир ишлаб турибди. Илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси тавсия этган усулда узум шарбатини консерва қиладиган қуримла монтанжламоқда: у қўйилти-рилгандан кейин ярим фаб-рикат сифатида узоқ вақт са-кланиши мумкин.

— Икки минг тонна сим-ми музхона қураимиз... У ҳам жуда зарур... Зарур бўлганда қандоқ! Сов-хоз кўп йиллардан бунён 1,160 гектар майдонда кўп микдор-да мева ва узум етиштири-келмоқда. Буларнинг ҳаммаси алоҳид сифатли бўлиб, шубҳа-сиз, иложи борича кўпроқ мудат саклаб қўйилиши ҳам-да дастурхонга асл ҳолида етказиб берилиши лозим: гап-нинг рост, уларни шарбат ёки компотга айлантириш уюл. Бир нарсани тушуниш қийин: нима учун ханузга қа-дар катта замонавий омор қуришмаган! Қандай қилиб элаптириш қилишгайинки!

Ҳато узумнинг тўқма ва майизбоп навларини ҳам маъ-лул мудат саклаб туриш мум-кин-ку, уларни дарҳол сотув-

бўлди — эндиликда мазкур қорхона «Средазсельхозмаш» илмий ишлаб чиқариш бир-лашмасидир. У тўпироққа иш-лов берадиган МПВ—1 маши-наси, КСЛ—5 культиватори, ОВП—0,45 пневмоточилки ва МУГ—2 анор кўмгичи, НЮ—19 кўчат ўтказадиган машинани ишлаб чиқаради. Уларни қўп-лаш боғ ва тоқорларда иш-ларни механизациялаш дара-жасини таъминан икки ҳисса ошириш имконини беради. Лекин бу техника етарли эмас, албатта.

Узум узимини чизмада ва амалда енгиллаштириш, ки-шмиш қуритиш олдига ва қуритиб бўлган узум ишлов бериш, анорнинг ностандар мевалардан шарбат олиш, шунингдек, данакли мевалар-нинг заиф нолларидан қў-чат тайёрлаш, дархатларга шакл бериш борасида маш-налар тобора кенг жамол кўр-ғазмоқда. Лекин бир нарсани ҳисобга олмаслигимизнинг ило-жи йўқ: бу ишларнинг ҳаммаси ўта секин олиб борилапти, яъни цехлар барпо этиш ва уларга жиҳазларни ўрнатиш ҳам беиҳсо қўзғилиб кетди. Ўйлашмиш, тармоқ ривожини жадаллаштириш учун заводни «Средазсельхозмаш» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси итхтиридан у ташкил этилган пайтда қараган Р. Р. Шредер номли илмий ишлаб чиқариш бирлашмасига бевосита ўтқа-зиш керак.

Шуниси диққатга сазовор-ки, бирлашмадаги ва унинг оталигиди ҳўжаликларда ме-ва ҳамда узум деярли зарар-ланмайдиган институт ва фили-алларнинг олимлари кўп йил-лар давомида ҳосилини ҳимоя қилишининг интеграл система-ларини изчил ишлаб чиқша-пти ва қўлланяпти, бун-да биологик усулни, шунинг-дек препаратларни майда тоқиллаб пурқаш усуллари ҳам кенг ўзлаштирилапти, чунончи зараркундларга қарши ишлов бериш сон-и киши баравар қисқармоқда.

Ҳозир тоғ ва тоғлиди рай-онлариди, шунингдек Мирза-чўл, Сурхон-Шеробод масси-вининг ўзлаштирилган ерла-рида, Фарғонанинг тошлоқ майдонлариди боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш республика учун алоҳида ҳа-кимият касб этади. Хусусан, гўза ва бошқа экинлар экиб бўлмайидиган, шунингдек са-марқал ҳарорат етишмаслиги оқибатида пахта ҳосили йил-дан-йилга камаяётган ҳамда сифати пасаяётган районлар.

Ҳозир тоғ ва тоғлиди рай-онлариди, шунингдек Мирза-чўл, Сурхон-Шеробод масси-вининг ўзлаштирилган ерла-рида, Фарғонанинг тошлоқ майдонлариди боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш республика учун алоҳида ҳа-кимият касб этади. Хусусан, гўза ва бошқа экинлар экиб бўлмайидиган, шунингдек са-марқал ҳарорат етишмаслиги оқибатида пахта ҳосили йил-дан-йилга камаяётган ҳамда сифати пасаяётган районлар.

Ҳозир тоғ ва тоғлиди рай-онлариди, шунингдек Мирза-чўл, Сурхон-Шеробод масси-вининг ўзлаштирилган ерла-рида, Фарғонанинг тошлоқ майдонлариди боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш республика учун алоҳида ҳа-кимият касб этади. Хусусан, гўза ва бошқа экинлар экиб бўлмайидиган, шунингдек са-марқал ҳарорат етишмаслиги оқибатида пахта ҳосили йил-дан-йилга камаяётган ҳамда сифати пасаяётган районлар.

Дунёнинг саккизинчи мўъжизаси

Биз бугунги кун ҳосили, ме-валарини янгиб-териш ҳақида қарарга гал очмайлик, ҳамма ҳозирги пайтда уларни вақти-да саранқомлаб олиш ҳамда нобудгарчиликка йўл қўймас-лик, саклаш, қайта ишлаш, реализация қилиш энг мурак-ке иш бўлиб қолганлигини таъкидларди. Бунинг учун за-миний базани вужудга кел-тириш ҳақида бу ерда оли-лардан бўлак ҳеч қим жи-дай бок қотирмаган қўринда, ваҳоланки боғлар ва тоқор-лар йил сайин кенгайиб бора-пти. Эндикликда эса бир му-ндажонлиш рўй бераётгани сезилапти.

Мана, илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг базавий ҳў-жалиги — «Оғонек» совхоз-и-даги қайта ишлаш заводида яқинда шарбат оладиган, сте-рилизация қиладиган ва сак-лайдиган ҳар бири 50 тоннага мўлжалланган 40 та сим-нинг ускуналари ўрнатиб бў-линиди. Загнлмайидиган пўл-дан. Югославияда ишлаб чи-қаришган. Уларда шарбатлар-ни бир йил, ундан ҳам кўпроқ вақт саклаш мумкин. Бироқ жуда қимматга тушади. Афсус-ки, бундай ускуналар ўзи-миз-ку, уларни дарҳол сотув-

га чиқариш шартми? Яқин-яқинларга «винога босилган» техник навларни ҳам саклаб қўйса бўлади. Улар шу қадар ширин ва нафиски, қўл ҳолида бемалол истеъмол қилиниши мумкин. Десерт узумлардан ало қилишмайди. Компот қи-лиш учун аjoyиб масаллиқ ҳисобланади. Шундай экан, табиий равишда қарийдиган мудатта келгунча улардан шарбатгина эмас, ҳатто худди конфет сингари ширин майиз олса ҳам бўлади.

Яқин-яқингача ҳўжаликларда майиз одатда сомон-лойдан сувалган майдончаларда қу-ритиларди, бундай майдонча-лар шунчаки очиқ ҳавода қу-рилиб, анча-мунча фойдали майдон банд бўларди. 1984 йилдан бунинг учун махсус тўшмава қорғазлар ишлати-ла бошланди. Узум тез қурийд-ган бўлди, ҳаражатлар камай-ди, майиз тоза, ало сифатли тайёрланмоқда, бироқ тўшмава қорғоз ҳозирча, афсуски, ни-ҳоятда тақил. Майиз қилиш-ни ялли йўлга қўйиш учун эса бир неча баравар кўп қорғоз керак.

Самарқанд филиалида биз плёнка остида майиз қурити-лаётганлигини кўрдик. У ўзига хос катта чодирлардан иборат бўлиб, иккидари кундузи ҳа-рорат ташқаридида қараган-да 6—10 даражада юқори, шун-инг учун ҳам майиз тез қу-рийд.

Областининг тўрт ҳўжалида ва мева консерваси заводида СКО-90 М механизациялашган ускуналардан ҳам фойдала-нилмоқда. Улар соларқанда иш-лайди ҳамда асосан узумни нам об-ҳавода қуритишга мўл-жалланган, очиқ майдонларда қуриб улгурмагилари шу ер-ларда тоғига етказилади. Бундай ускуналар ҳар соатда 80 ки-лограмм майиз тайёрлаб бе-ради. Аларштириб қурити-ладиган бўлса, соатига 160 килограмм махсуслот, жумла-дан 75 килограмм олма, нок қоқиси олиш мумкин.

Илмий-ишлаб чиқариш бир-лашмасининг марказий базаси

Келажак калити

Фан билан ишлаб чиқариш-нинг ҳосилда муастакланган каттиққой соф итхтисоди тарзда ҳам ўз самараларини бермоқда. Илмий-ишлаб чиқ-ариш бирлашмасининг 1981—1985 йилларда қўрган фойдаси 30,7 миллион сўмини, рентабе-лики даражаси 44,8 процентини ташкил этди. 1986 йилда эса фойда 5,5 миллион сўм, рен-табеллик 42,1 процент бўлди. Капитал маблаглар ҳамда асосий фондларни фойдала-нишга топириш планлари ор-тиги билан бажарилапти.

Илмий-ишлаб чиқариш бир-лашмаси доирисида техноло-гик закиркининг ҳамма жи-ҳатидан тадқиқотлар ва иш-лаб чиқаришнинг узвий равиш-да кооперациялашув, шуб-ҳасиз, ҳар қандай илмий-тех-ник ечимларни кенг амалиёт-да самаралорқў ўзлаштириш-га ёрдам бермоқда. Бироқ ишнинг шундай ташкил эти-лишида ҳам умумий тарғи-қийта тўқинчилик қилватган кендик жойлар кўзга ташла-ниб қолмоқда. Бирлашмада бўлиб ўтган «двара суҳбат»-нинг қўпчилик қатнашчилари эътиборни шунга қаратдилар. Масалан, янги ечимларни топиш ва уларнинг қўлланли-шини жадаллаштириш учун, деб ҳисоблайди ҳамма, бир-лашма ўз қорхоналаридан кел-адиган фойда ҳисобидан ма-лум фонднинг ҳисобидан иш ҳақи фонднинг ҳисобидан қи-луққига эга бўлиши зарур.

У ишлаб чиқаришни ривож-лантириш жараёнида пайдо бўлиб турадиган, аммо илмий тад-қиқот тематикасига ҳамда давлат бюджетиди ҳисобидан маблаг билан таъминлаш пл-нига киритилмаган ишларни амалга ошириш учун керак бўлади.

Илмий муассасалардаги ҳў-жалик шартнома бўйича иш-ларни олиб боришдаги ҳозир-ги мавжуд тартибни ҳам ўз-ғайтириш лозим — бундай ишларни плавиди ечимларни эмас, балки пландан ташқари тадқиқотларни маблаг билан таъминлаш манбаи бўлиб қо-лиши керак, бюрократлардан келиб тушадиган маблагларнинг эса иш ҳақи фондига елбатта қўйиш лозим, ҳозирча шундай қилинмапти — кўзда тутил-маганда.

Яна бир масала. Илмий хо-димларнинг ҳўжаликларда у ёки бу ечимларни ўзлашти-риш соҳасидаги куч-ғайрат-лари институт, филиал, тажри-ба станцияси директорининг фондидан фақат муқофот та-риқасида тўлиниб келаяпти, ваҳоланки, колхоз ва совхоз-лар билан шартномалар тузи-лади, бироқ уларда ижрончи ходиннинг бажарган кон-крет иши учун тўланмаган ҳақ ҳозиргача кўзда тутилма-япти. Бу тартибни ўзгарти-риш лозим. Ана шунларнинг ҳаммаси у ёки бу конкрет муаммолар ҳал этиш учун та-дқиқотчи-жорий этувчи кол-лективларни кенгроқ миқёс-ларда ташкил этиш имконини

да махсус металл синчларга тортилган плёнка остида бир-мунча кенг майдонча қурил-ган. Иккидари кўчи юрғичи контейнерлар ўрнатилди. Ҳар бирда тағи галлар қилиб иш-ланган 11 та патнус бор. Улар-га узум бошлари териб чиқи-лади ва 10—12 кун ичида май-из тайёр бўлади. Уриқдан 8—9 кунда барган, олма ва нокдан 3—4 кунда қоқи олиш мумкин. Ана шундай майдон-чалнинг 1 гектари сомон-лойдан сувалган майдончаларнинг 15 гектирига тенг миқдорда қуруқ мева тайёрлаш қувватиға эга.

Мана соҳикхона — мевалар-ни аънавий усулда, яъни сояда қуритиладиган бино. Бу ерда ҳақиқий саба — ало сифатли қаҳрабо-шил майиз олинади. Ҳатто техник ҳисоб-ланган «бан-шрей» ҳам бу ерда қойилмақом майизга ай-ланади. Кенглиги 6 метр, узун-лигини эса истаганича қилиб қу-риш мумкин. Девоқларидида тик очилган тўйнуқлардан иссиқ ҳаво кириб туради. Урта Осиёда бундай усулдан қа-димдан фойдаланб келишди. Нима учун энди узуминиға эмас, ҳатто ўрик, шафтоли, нок, олма, унабини қуритиш учун ҳар бир қишлоқда ана шундай сояикхоналар қуриш мумкин эмас! Улар ало дара-жадаги махсуслот тайёрлаб беради-ку.

Ривоят қилишларича, Искан-дар Зулқарнайи Урта Осиё анорларидан татиб кўрган, уларни дунёнинг саккизинчи мўъжизаси деб таърифлаган экан. Аждаҳо эса Момо Ҳаво-ни гўё олма эмас, айна ана шундай анор бериб қўйдан ўрганимиз. Ваҳоланки, Наман-ган олмалари ҳам, Ҳўжабод ноқлари, Андижон ўриклари, Самарқанд шафтолуси узум-лари ҳам, шунингдек улук ёки оқиланган ҳар қандай қўқ ёки қайнатилган махсуслот батмон ўшанди баҳога муносиб деб айтиш мумкин. Шунинг учун ҳамма ерда, бутун мамлакат-да бори одамлар бунга ишонч қилишлари учун уларни ишлаб чиқаришни кенг йўлга қўйиш жуда муҳимдир.

Янги ечимларнинг боғлар ва тоқорларга дадил кириб боришида кўп нарсаси бир-бири-га алоқадор ташкилотларга ҳам боғлиқ. Масалан, тоқ ба-ғаларини бир-икки «ақва» балан кўтаришга, самараси кескин дарражада ўсади. Бун-инг учун эса узум устулар, қўшмача махсус симлар ке-рак. Тоқиллаб сугориш ҳосил-ни анча оширади, бироқ бун-дай системаларни яратиш учун комплекс ускуналар йўқ. Улар-ни ишлаб

Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг 70 йиллиги олдидан

СИРДАРЕНИНГ
БИР КУНИ

**ЖИНСМОНИП
ТАРБИЯГА
БАҒИШЛАНДИ**

Касаба союзлари кўнгилли физкультура ва спорт жамияти област Советининг 1 конференцияси бўлиб ўтди. Унда мустақам соғлиқ ҳароми — жисмоний тарбия бўйича олиб борилган ишлар, келгуси режалар ҳақида фикр юритилди.

Спорт жамияти област Советининг раиси А. Фёдоров, Батт шахрдаги «Олимпия» спорт базаси директори В. Реброва, Комсомол районидagi «Коммунизм» колхозы партия ташкилотининг секретари А. Юсупов, област спорт комитетининг раиси А. Муравьев, «Янгир» футбол командаси бошлиги Б. Давлатов ва бошқалар жамият олдидан турган муаммолар, уларни бартараф этish йўллари, айнисқа ёш авлодин жисмоний тарбияга кенгрок жалб этиш хусусида ба- тафсил тўхтадилар.

ИШЧИЛАР
МЕҲМОНИ

Гулистон шаҳар маданият уйига қарашли «Чамбон» вокал-чолгу ансамблининг мухлислари тобора кўпайиб бора- тир. Бугна коллектив ўз репертуарини янги-янги кўшик, рақслар билан бойитиши тўғрисида эриш- апти.

Илк Хўназаров раҳбарлик қилган ан- самбл аъзолари экинчи Гулистон нон заводи ишчиларининг меҳмони бўлишди. Улар томонидан ижро этилган дил- рабо куй, шўх ўқоқ рақслар корхона ме- хнатчиларига эди. Ай- никса Мухтор Йўлдошев, Фарид Толиповнинг эс- трада кўшиқларини томо- шабилар илк қарши олдилар.

СОВХОЗДА
ЯНА БИР
МАКТАБ

Воронцов районда- ги «СССР» 50 йиллик совхозда турар жой, ма- даний-маиший бинолар қурилишига алоҳида эъ- тибор берилмоқда. Янги- да кўжалик меҳнатчи- ларининг фарзандлари қурувчилардан ажойиб соға олдилар. Совхоз- нинг учинчи бўлимида янги мактаб биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди.

320 ўқувчини ўз ба- рига оладиган бинони механизациялашган 2- кўча колонна қурувчи- лари муддатидан олдин бунёд этилди.

СЕВИМЛИ
МАСКАН

Областда ибратли фео- лият юртайтган пио- нерлар уйи ҳақида гап кетса, Янгийўлдаги ўқу- чилар маскани биринчи- лардан бўлиб тилга оли- нади. Пионерлар уйида қатор ибратли тадбир- лар амалга оширилади, улар ёшларни ва- танпарварлик руҳида тарбиялашда муҳим омили бўлапти. Бу ерда ҳозир 11 та тўғарак му- таазим ишлаб турибди. Уларга 300 дан зиёд ўқувчи қатнашмоқда.

— Ҳар бир тўғарак маш- гулотларини қизиларни ўқашига катта эътибор берилди, — дейди пио- нерлар уйи директори Р. Ленгештейн. — Асо- сий мақсадимиз ўқи- қизларда меҳнатга кў- никма ҳосил қилишдир.

«СОВЕТОБД»
ЦИРОЙИ

Чўл бағрида ташкил этилган «Советобод» со- хози кейинги йилларда таниб бўлма даражада ўзгариб кетди. Бунда қурувчилар жонбозлик кўрсатдилар. Жумладан улар ўтган йили 13 та икки қаватли кotteж- ни фойдаланишга топши- рдилар. Қурувчилар хо- зирги кунда ҳам турар жой, маданий-маиший биноларни жадал су- ратда тиклантишмоқда.

Н. АНВАРОВ.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

САҲРОИ КАБИРДА
ДАРЕ

Ерини сунъий йўлдошлари ёрдамида олинган суратларга қараб бир неча йил муқаддам Шарқий Саҳрои Кабирда ян- рик сув тармоғининг излари мавжудлиги аниқланганди. Янгида фарбий Берлин уни- верситетининг олимларидан иборат экспедиция мазкур ер

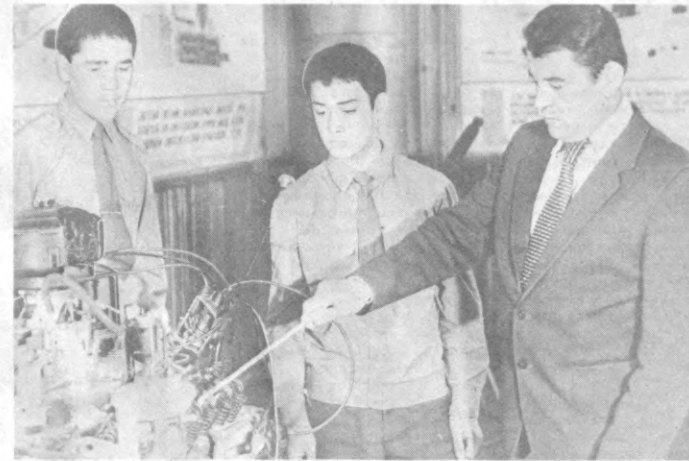

Каттақўрғон шаҳар ДОСААФ комитетига ёшларни ҳар- бий хизматга тайёрлаш, уларга касб-хунар ўргатиш бў- йича катта ишлар амалга оширилляпти. Айниқса авто- мобиль мактаби фойлияти диққатга сазовор: бу ерда йилга юзлаб армияга қақирилувчи янгитлар шоёрлик кас- бини эгалламоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Курсантлар У. Камолов ва Ш. Қў- нишев Ленин хонасида. 2. Автомобиль бошлиги М. Токи- натов аълочи курсант Ш. Пардаевага фахрий ёрлиқ топ- ширмоқда. 3. Ўқитувчи А. Қодиров машгулотларни доимо қизиқарли ўтади.

П. ЭРГАШЕВ ва М. ХУДОЙҚУЛОВ фотолари.

Мумтоз МУҲАМЕДОВ

ДЕҲҚОН БОБО
САРГУЗАШТЛАРИ

Деҳқон, Полдон, Райимов, Қизилхўкиз имзолари билан «Мумтоз» да қатнашиб юрган, Наманган об- ластининг Чуст ва Поп районларида яшган марҳум Абдурайим Машроқ хотирасига бағишлайман!

ХУСНБУЗАР
АДРЕСЛАР

Фиш шайқидида тўққиз қа- ватли бино хибонидида тўхтаган тақсидан 70 ёшлар чамасидаги бир киши тушди. У атрофдаги осмонийлар қошоналарни кў- даган кечирар, қувончини юра- га сифиролмай дилида: «Қа- ранга, қувончининг номи ёзил- маган бўлса ҳам шундай кў- кам жойда — шаҳарнинг ки- нидида тураркан жиний» деб мамнун жимлариди. Тақсид ҳай- довчиси унинг ширин ҳавлини учириб сўраб қолди:

— Бу сарф адашмадикми, Деҳқон бобо, тўғри топиб келибмизми?

— Адашмадик чоғи, — деди оқ ил аралашган қошларни панжалари билан силлаб туриб Деҳқон бобо, — энди турар жойини топиш керак.

Қўлидаги адрес ёзилган қо- розга, дархатлар ортидан кў- раётган ҳарфларга қараб олган шоёр:

— 13-қават, 36-дом шу. Аммо бу «Ц-2» ва, Сизга «Ц-2-5» керак, — деди.

— Менга ҳарф, рақам эмас, жинийнинг уйи керак, — жид- дийлашди Деҳқон бобо. У ёш- лардан «ҳамма нарса инсон учун» деган ақидага амал қи- либ, учраган ашхилини элга ошириб, ёмончи матбуотга ёзиб юрган қишлоқ мухбир- лар эмасми, бу ҳарф ва рақамлар- дан эмаси қотди.

— Ота-боболаримиздан оз- мунча тарихий номлар қолган, нега шаҳар катталари улардан фойдаланишмайди? — деди туҳтаиб.

— Бу гапдан руҳланган шоёр де- ҳам дил чигилини ёзди:

— Ким билади дейсиз, ота- оним Очинини айтсам, бу ке- раклар, микрокюрларнинг ҳарфлар билан атай қўй қо- лиши ахир, Аммо уларни қи- раб топиш қийин экан. Қў- ма-қўча юрарми, пессажирлар билан олдида юзимиш шувит, Ай- никса кечин сменада ишлашга қанча бўлса, юрганимиз ва- рақининг дардарағидек дирилляйди. Негаки, кечаси кўча-қўйда ҳатто бирор миллионини қол- майди. Тунбузарларга ёмиш бўлиш ҳеч гапмас!

— Жудаям жабр экан, — деб Деҳқон бобо бу гапларни қўнғилга тугиб қўйди. — Ҳозир- ги қайта қуриш, ўзгаришлар шомоли сизларга етиб кел- ганми дейман...

— Тақсид ва «Тез ёрдам» ма- шиналарининг шоёрлари ово- ра-сарсонлигини қўяверинг, пошта ходимларига жуда ҳам қийин. Мана шу ажи-бужа де- ресларни қидиравериб тинка- лари қурийдил шўрликларинг. Бирининг хати, газета ва жур- налларини иккинчисига ташлаб гап эшитганларни эшитган. Ҳеч қанақа белги қўйилмаган, қайси домга киришни билишмайди.

Деҳқон бобонинг хотирасига уруш йилларидаги «Медсан- батлар ўрнашган жойларга «Қизил ярым» шакли ту- ширлиб «фалончи хўжалик» деган ёзувларни ёритиб турган лампочкалар келди. «Шаҳрин- гиз катталари масалага жиддий ёндашсалар» бу мушкуллар осон бўлади» демоқчи бўл- дию, Аммо адресларни ўзгар- тириш машмашасини ўйлаб, баттар туготди. Бу дахмеза- тонналаб тунука, миҳ, банка- банка бўёк, ички кучи, жара- жарақ пўлнинг заволи бўлса керак деган фикр дилидан ўт- ди. Муҳбирлик жазаваси бўл- озига келганини аямоди:

— Шаҳарларнинг бедарвоза эмас, катта-чикичка ара қис- ларнинг бўлмайдики! Муздаа бир ердан чиққан учун шоёр ҳам унга қўшилди:

— Уй-жой идораларининг, янги ЖЭКларнинг катта-кичиги кўп. Лекин кўз очиб юмгуна

бир раҳбар кетиб, иккинчиси келди. Арз-додага қулоқ со- ладими?

— Нахотки қулоқ солмаси! — деди шоёр, — кетгани ке- тиб, янги келгани нима қилиш- ни билмай, ишни мана шунча- га адресларни ўзгаришдан, де- вор-тошларга заҳа етказиш- дан бошлайди!

Бу гапни қўнғилдан ўтказган Деҳқон бобо шоёрга деди: — Уғлим, менга ўша давлат хазинасига нўрнин кўл уради- ган каттагани кўрсатиб қўй!

Бобонинг шундай дейишни кутган шоёр дарҳол уни ма- шинига таклиф қилди, хибон- нинг нўриги томонидида катта кўчага олиб ўтди. Шарқ архи- тектурасига хос, олд томони меҳроб шаклида қурилган «Ц-2-5» олдида тўхтади. «Янги- нингиз турадиган микрокюрон- шу, қаршидаги тўрт қаватли бино эса сиз сўраган райиро- қўминчи, ҳар қанча арз-до- до қилсангиз бўлади», деб отахон билан хайр-хўлашди.

СЕН АЙТМАДИНГ,
МЕН ЭШИТМАДИМ

Райиржорқудан Деҳқон бобонинг асаби тарағлишиб чиқди. Сўхбат ахир бўлмади- ми, шоёр демоқчи «сўянчи» мустақам» раиснинг диюғи баланд эканми, у юрган йўли- да қўнғилда нақлин такроп- ларди:

— Гапни гапир ўққанга, жонни жонга сўққанга! Хавли фаромуш Деҳқон бобо шоёр кўрсатган, жиний истиқомат қилдиган уй қолиб, бир-бирига ўхшаш бошқа би- нога кириб қолган эди. «Касал- хоналарнинг каттаси қайси уй- да туради?» деб чиқмаган қа- вати, қўрмаган эшиги қолмади. Зинама-зина паст-юкорига қи- қиб-тушавериб мадорни қури- ди. Ҳафсаласи пир, орқага қайтмоқчи бўлиб турганда, рўпаресидида чарм қопланган эшик очилиб, қош-қўзларига ўсма чаплаган жувоғона «қўз» тушди, шовш-пиш овози берди:

— Ҳой, қизим... менга қара- воринг...

Жувоғ «ҳозир» дедюю, эшикни юзига ёпиб, эри бош арач бўлган касалхонага телефон қилди.

— Бу мен, бош врачларинг- ни хотини Шавфотхоним. Боятдан бери бир чол касал- хоналарнинг каттаси қаерда туради деб этакиме-этак сўриш- тириб юрибди. Назаримда Ҳотамтой акамнинг тоғаларига ўхшайди. «Скорий»ни юбо- риб, балнисга ётқизиб қўйинг- лар. Бугун-эрта Ҳотамтой акам командировкадан келсалар...

А, нима! Таннозхон опага ўх- шаб... ҳам тижорат, ҳам эи- рат дейсизми... Бир марта шундай қилсам нима бўпти! Шунга ҳам ота гўри, қозихона- ми! Таннозхон опа ҳамма вақт шундай қилайлар-ку!

«Касалхонадаги шаронти Деҳқон бобо ҳазм қилолмади. Бу ердаги ахвол, хилма-хил одамларнинг феъл-атвори та- биғатига ёқмади. Жамиятига ҳали ҳам лоқойда, бамайили- хотир, гўл одамлардан холи эмас деган фикр ҳавлини ки- тилди. Тоқатсизлик билан бош врач Ҳотамтоевнинг са- фардан қайтишини кутди. Ни- ҳоят қафтаннинг учинчи кучи унинг касалхонада юр- гандан хабар топи ва пайт поялаб туриб, у билан қаймоқ- лашиб қолди.

— Мен сизга айтсам, дўхтир- жон, хотинингиз Таннозхондан беҳад хурсандман, барака топ- си! Қишлоқдан чарчаб кел- ганни сездимки, мана уч кун- дан бери еб-ёб, яланғоч ётиб- ман!

Бош врачнинг тоқати тоқ бўлди. Таннозхон меннинг хо- тини эмас демоқчи эдию, кети нима бўларини деган хавлда

гапини жон қўлғи билан эшитди.

— Мен сизга айтсам, Тан- нозхон калпиримнинг раҳмат- лик аксидан қолган. Турмуш- га чиққанини муборакбод этиб қўлинг, кўнғил ўқимасин деб калпирим жон-қолимига қўймай юборди...

Хикояни эшитиб Ҳотамтоев- нинг жонни чиқиб кетишига бир баҳа қолди.

— Менинг хотиним Таннозхон эмас, Шавфотхон! — деди ва сўхбатта аниқлик киритиш ниятида сўрди:

— Сизнинг жинийингиз ким? Шавфотхонми, Таннозхонми!

— Таннозхон! — деб етгани билан гап бошлади Деҳқон бобо. — Қўва бўлишимиз ҳамма касалхоналар каттаси!

Тоқати тоқ бўлиб ўтирган Ҳотамтоев «Э, шундай демай- сизми!» дея ўрнидан туриб кетди.

— Таннозхон хўжайини- миз Холбўтаевичининг хотини- лар. Нархонни битириб у киши- га турмушга чиққанларда ўзим қамнидан бел ёболаб хизмат қилганман.

У чайнаб турган конфетни лик этиб ютиб юборди. Шош- ликчи кабинетига кирди. Тел- ефонни олиб қулоғига тутди.

— Обладарамми! Менга Ҳол- бўтаевич керак, Лаббай! Ҳол- ман дейсизми? Кечирасиз, хў- жайин, кутилмаган бир ҳодиса, англашилмовчиликка оид му- аммо ҳақида гапирмоқчиман.

— Англашилмовчилик, му- аммо? Нима деганинги бу, Ҳотамтоевич?

— Дедиган гапим шунки, англашилмовчилик тўғрисида хотинингиз Таннозхоннинг чуви қий қолди!

— Нега Таннозхоннинг чуви қийди? Мастисиз, — пойма- чой гапларга ҳайрон қолиб сўради у.

— Худо ҳақки, масмасман! Гап бундай: хотиним Шавфот- хон бир одамни меннинг тоғам деб касалхонага юборган экан, бу киши эса хотинингиз Танноз- хоннинг тоғаси бўлиб чиқди.

— Ие, сизнинг хотинингиз ҳам меннингга ўхшаш эрининг уруғларига тоқати. Йўллардан- ми! — деди бошлқик тиз бериб.

— Тоқати йўқ бўлганда кан- доқ Чиллакчи-чиллакчинин кўриб чумак уради дейишда, ахир!

— Тоғалик давосонин қилган одамнинг исми ширини нима экан! Деҳқон бобо эмасми!

— Тўғри, Деҳқон бобо. Боши- да қаламбир нусха дўппи, эгинда қора лас тўн, оғида қовуш-маҳисин бор. Ҳа, яна нимаиди! Орқасидан дўхмаси туртиб чиққан, новча, юзи қизил-а!.

— Худди шундай, қўнғилдан биласиз уни!

— Мен қартишча-оламо мо- жароси тўғрисида раис олди- да ўтиргандим. У адреслар масаласида кирган экан. Раис- ни тоза танкид қилди. Жуман- бўлбўлнинг шоғирди бўлман деб раис шавъига шўвр ўқиди:

Билмаган ишта тикма бошингиз,

Қилма расво ишни, тергин тошингиз!

— Ҳеч ким сезмадимки уни! Нима! Парток биллипти! Ундай бўлса меҳмонини скорийга со- либ, келинбойинингизнинг олдида жўнатибди! Ҳа, бу ҳодисани сиз айтмадингиз, мен эшитмадим. Аммо...

— Нима аммо, қўяйини! — Сизга ҳозир бўйруқ чиқа- раман, анговор эълон қиламан. — Виговор! Қанақа бўлар- кини, Холбўтаевич! Хизматга тўхтамми?

— Қанақалиги билан ишингиз бўлмасин, оғизда шопи бор бунча кетеранлар билан ўй- нашингиз ярамади!

— Бўлмаса, анговор бериш шартми менга?

— Шерти Виговор берган раҳбарнинг вақти-соати билан раҳматнома беришга ҳам ақли етади!

Редатор А. Ф. МУХТОРОВ

Мидхад МИНШИН

КУЛ
ХИКОЯ

бизга картошкани қандай ва қаерга экиш кераклигини, пўчоғи қалинроқ бўлиши учун нималар қилиш зару- рлигини, йиринк уруғликлар- ни майдасидан ажратиб сақ- лаш лозимлигини — ҳамма- ҳамма нарсани тушунтириб беришди...

Бу қорғозларни ўқиб, пап- каларга тикиб қўйиш учун ўз киши овори. Кўрсатма эса борган сари кўпроқ ёи- лаяпти. Ниҳоят, ўз киши ўз вазифининг бажаришга улгу- ромай, яна иккинчи ёрдамчи ажратилишини лўтимос қи- лашмоқда. Энди бу қорғозлар билан беш киши шўгуллаши- ши керак. Бу тасаввур қи- либ қўнғи-а, беш киши!

Нима қилариларини бил- май, анича вақт бош қотир- ди. Ниҳоят, одамлар билан маслаҳатлашди.

— Ахир бизнинг ишимиз- да фан учун қизиларни ҳеч нарсаси йўқ, деб айтаялман-ку, — деди раис ух тортиб. — Сиз ҳозирча меҳмонхонага боринг-да, дамнингизни ола туринг...

— Нималар деясиз ўзи?! Бу ерда дам олгани келма- ганман!

— Мен сизга яна тақорор ва тақорор айтмаганим, бизда қизилқаданган муҳим нарсаси йўқ.

— Демак, тақрибангизни бошқалар билан ўртоқла- шишни истамасиз, шун- дайми?

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

Бекбоев ниҳоят ўзини тутиб туролмади.

— Ҳамма қорғозларни тўп- лаб, ёкиб ташлаш керак, — деди улардан бири.

Шунда агроном Ҳиматов оқилона бир маслаҳат берди:

— Бу қорғозлар ёқилса, анча кул тушади. Кул эса, ўзингизга маълум, энг яхши ўғит. Агар бу кул картошқа далаларига солинса, мўл ҳо- сиш олиш мумкин. Устига- устак кул қолорода қўн- ғизига қарши қурашда ҳам ёрдам беради. Ахир биз уларни йўқотиш учун қандай тадбирлар қўламадик, ҳам- маси натижасиз кетди.

Шундай қилиб, биз қорғоз ёқиш пунктлари ташкил эт- ди. Ёқамиз-да кулини кар- тошқа далаларига жўната- миз. Ҳосилдорлиқни кўта- ришда бизга ёрдам берган нарсаси мана шу.

Олим ҳайратланган, ўтир- ган жойидан йиқилиб тушди деди. Раис эса ангашиб унинг қулоғига пичирлади:

— Агар истасангиз, яна бир сири айтиб қўйишим мумкин.

— Айтинг, айтинг, — деди олим хушёр тортиб.

— Картошқа далаларига ишлов бериш тўғрисида ке- лингиз Ингирма йил мобайни- да босилиб чиққан сизнинг брошюраларингизнинг ўзи- дан бир неча шафари бор эди. Улардан жуда яхши кул тушди. Қолорода қўнғиз- ларнинг ҳаммасини қириб юборди.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ таржимаси.

Ручадан Махмуд МУРОДОВ тар